

Baker McKenzie.

ความรับผิดชอบทางอาญาของกรรมการและผู้แทนนิติบุคคล:
กฎหมายใหม่ดีกว่าเดิมจริงหรือ

ศาสตราจารย์พิเศษ กิติพงษ์ อรุณีพัฒน์พงศ์

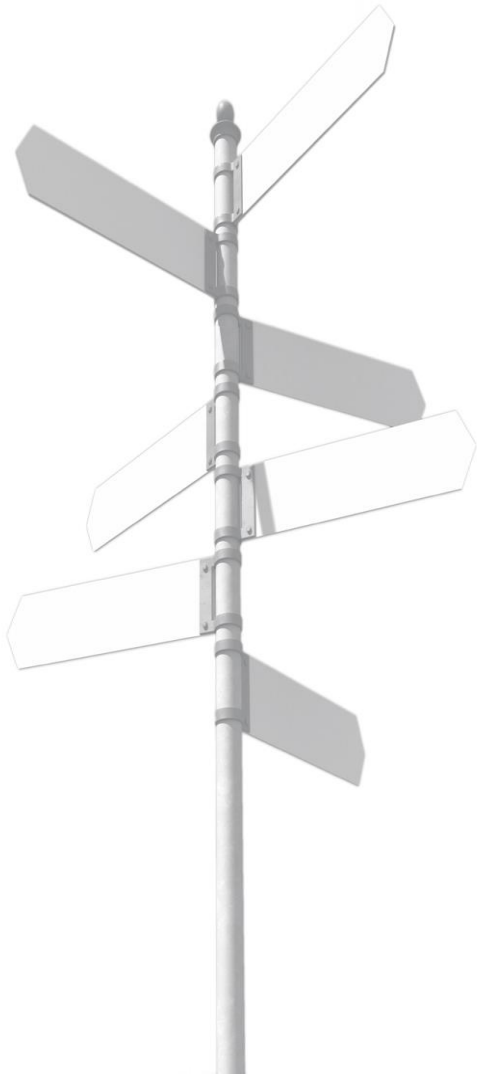
18 พฤษภาคม 2560

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

หัวข้อ

1	พ.ร.บ. ความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล	3
2	กรณีศึกษา	18
3	คำแนะนำสำหรับกรรมการและผู้แทนนิติบุคคล	24

1

พ.ร.บ. ความรับผิดทางอาญาของผู้แทน
นิติบุคคล

ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล

“พ.ร.บ.เดียว (กรรมการ) เสียทั่วประเทศ”

จะทำให้กรรมการหรือผู้แทนนิติบุคคลต้องรับผิดทันทีโดยหมดสิทธิแก้ตัว?

จะทำให้กรรมการหรือผู้แทนนิติบุคคลต้องรับผิดร่วมกันทั้งหมด?

พ.ร.บ. ความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลแท้จริงแล้ว คืออะไร

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญา
ของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. 2560
("พ.ร.บ. ความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล")

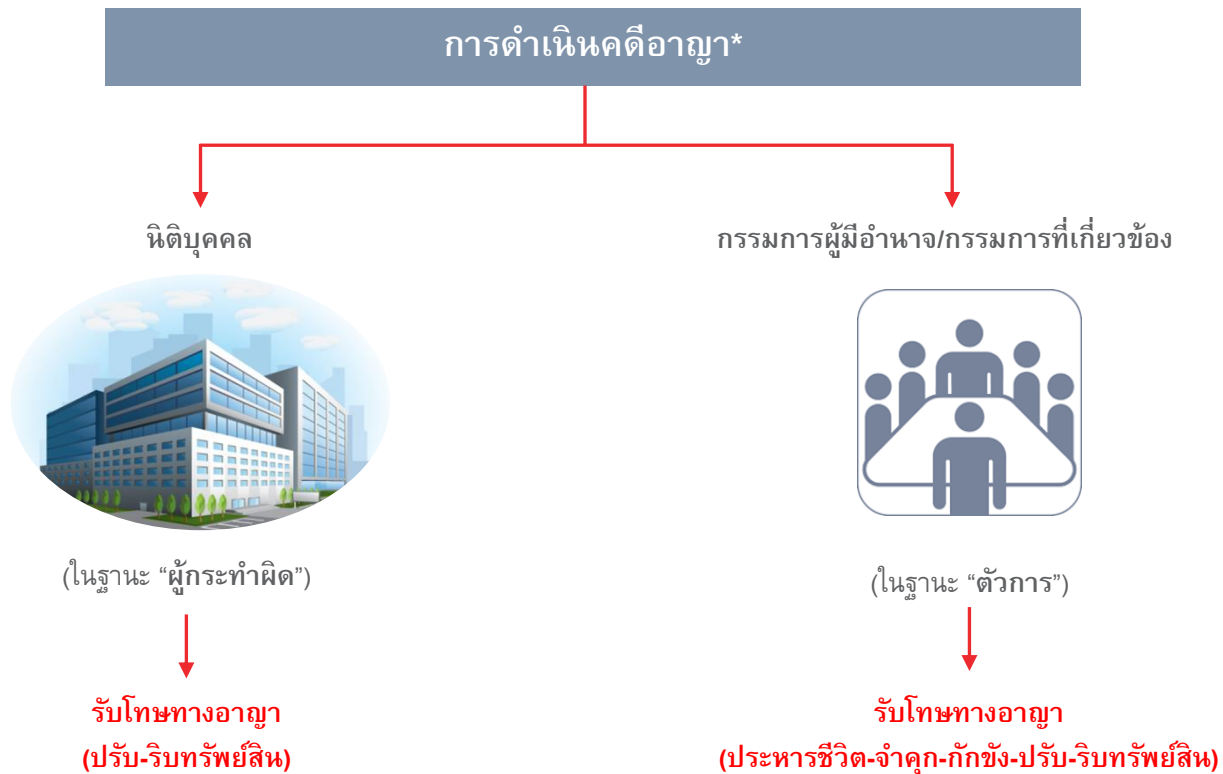
มีผลบังคับตั้งแต่ 12 กุมภาพันธ์ 2560 เป็นต้นไป

แก้ไขกฎหมายความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลให้เป็นประโยชน์ต่อผู้แทนนิติบุคคล
มากกว่ากฎหมายเดิมหลาย ๆ ฉบับ

หลักเกณฑ์ฟ้องร้อง: การดำเนินคดีอาญาต่อนิติบุคคล

*ได้แก่ การฟ้อง และการออกหมายเรียกเพื่อทำการสอบสวน ใ้ส่วนมูลฟ้อง หรือพิจารณาคดี

หลักเกณฑ์ฟ้องร้อง: การดำเนินคดีอาญาต่อนิติบุคคล (ต่อ)

หลักสันนิษฐานความเป็นผู้บริสุทธิ์ของผู้ถูกฟ้องคดี
(presumption of innocence)

การจะพิจารณาว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำผิดและรับโทษทางอาญานั้นต้องมีการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ที่ถูกฟ้องนั้นเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ให้ศาลปราศจากความสงสัยว่าบุคคลนั้นมีความผิดตามที่ฟ้องจริง (beyond reasonable doubt)

มาตรา 39 วรรค 2 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550
มาตรา 29 วรรค 2 แห่งร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2559 และ
มาตรา 227 วรรค 2 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม)

หลักเกณฑ์ฟ้องร้อง: การดำเนินคดีอาญาต่อนิติบุคคล (ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5677/2555

“ในการพิพากษาคดีอาญาหาได้มีบทบัญญัติของกฎหมายให้ศาลจำต้องถือตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญาในคดีอื่นดังเช่นที่บัญญัติไว้สำหรับคดีแพ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 46 นั้นไม่ แม้ใจทักทั้งสามกับบริษัทเสรีภัณฑ์การโยธา และก่อสร้าง จำกัด ซึ่งมีจำเลยเป็นกรรมการผู้จัดการ จะเป็นคู่ความเดียวกันและพยานหลักฐานของจำเลยจะเป็นชุดเดียวกันกับจำเลยเคยอ้างและนำสืบในคดีอาญาก่อนมาแล้วก็ตาม เพราะในคดีอาญาศาลจะต้องใช้ดุลพินิจวินิจฉัยซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง จะไม่พิพากษาลงโทษจำเลยจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 3 วินิจฉัยคดีนี้โดยฟังข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาศาลฎีกาในคดีก่อนซึ่งถึงที่สุด โดยมีได้วินิจฉัยตามพยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวนคดีนี้ จึงเป็นการไม่ชอบ เป็นการขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 186 (5) และมาตรา 227”

หลักเกณฑ์ฟ้องร้อง: การดำเนินคดีอาญาต่อนิติบุคคล (ต่อ)

ภาระการพิสูจน์ในคดีอาญา
(burden of proof)

“ผู้ใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงใด ผู้นั้นย่อมมีหน้าที่พิสูจน์ในสิ่งที่ตนกล่าวอ้าง”

หลัก: โจทก์เป็นผู้กล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำความผิดอาญา โจทก์จึงมีภาระการพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าได้มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น

ยกเว้น: กรณีมีข้อสันนิษฐาน หากจำเลยได้กระทำการอันเข้าองค์ประกอบความผิดบางประการ ก็มีผลให้จำเลยต้องข้อสันนิษฐานว่าต้องรับผิดและมีภาระการพิสูจน์ว่าตนไม่ได้กระทำความผิด

หลักเกณฑ์ฟ้องร้อง: การดำเนินคดีอาญาต่อนิติบุคคล (ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3388/2536

“พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 75(เดิม) บัญญัติว่า “ในกรณีที่บริษัทกระทำความผิดตามมาตรา 70 กรรมการของบริษัทนั้น ต้องระวางโทษ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของบริษัทนั้นด้วย” ดังนี้ เมื่อ บริษัทเงินทุนใดกระทำความผิดตามมาตรา 70 กรรมการของบริษัทเงินทุนนั้นจะต้องมีความผิดทันที เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของบริษัทนั้นด้วย เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ตามที่ โจทก์นำสืบว่า จำเลยทั้งสามเป็นกรรมการของบริษัทเงินทุนในขณะที่ยบริษัทนั้นกระทำความผิด และข้อ นำสืบของจำเลยทั้งสามมีอาจฟังได้ว่าจำเลยทั้งสามมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของบริษัทนั้น เช่นนี้ จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 ย่อมไม่พ้นจากการกระทำความผิด”

หลักเกณฑ์ฟ้องร้อง: การดำเนินคดีอาญาต่อนิติบุคคล (ต่อ)

หลักเกณฑ์ฟ้องร้อง: การดำเนินคดีอาญาต่อนิติบุคคล (ต่อ)

หลักการรับผิดร่วมกับนิติบุคคล

ผู้แทนนิติบุคคลมีความรับผิดชอบ

- มาตรา 25 แห่ง พ.ร.บ. กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. 2499
- มาตรา 26 แห่ง พ.ร.บ. สถานบริการ พ.ศ. 2509

มักพบในกฎหมายที่ตราขึ้นช่วงก่อนปี 2500 จนถึงประมาณปี 2510

ผู้แทนนิติบุคคลรับผิดร่วมกับนิติบุคคล โดยข้อสันนิษฐาน

- มาตรา 76 แห่ง พ.ร.บ. ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. 2514
- มาตรา 59 แห่ง พ.ร.บ. คู่ครองผู้บริโศก พ.ศ. 2522
- มาตรา 61 แห่ง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
- มาตรา 132 และมาตรา 139 แห่ง พ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551
- มาตรา 74 แห่ง พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

มักพบในกฎหมายที่ตราขึ้นหรือแก้ไขเพิ่มเติมตั้งแต่ประมาณช่วงปี 2520 เป็นต้นไปจนประมาณปี 2550

ผู้แทนนิติบุคคลรับผิดร่วมกับนิติบุคคล โดยต้องมีการพิสูจน์ว่าทำผิด

- มาตรา 16 วรรค 5 แห่ง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2556
- มาตรา 94 แห่ง พ.ร.บ. หอพัก พ.ศ. 2558
- มาตรา 300 แห่ง พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 (แก้ไขเพิ่มเติมปี 2559)
- พระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่แก้ไขโดยพ.ร.บ. ความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล

มักพบในกฎหมายที่ตราขึ้นหรือแก้ไขเพิ่มเติมตั้งแต่ปี 2554 เป็นต้นมา

หลักเกณฑ์ฟ้องร้อง: การดำเนินคดีอาญาต่อนิติบุคคล (ต่อ)

หลักการรับผิดร่วมกับนิติบุคคล (ต่อ)

ผู้แทนนิติบุคคลมีความรับผิดชอบ

- ตัวอย่าง:
“ในกรณีที่บริษัทจำกัดใดกระทำความผิดตามมาตรา 7 ถึงมาตรา 24 กรรมการของบริษัทนั้น หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทนั้น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท”
- ผล:
ต้องรับผิดทันทีเมื่อนิติบุคคลได้กระทำความผิดตามที่กำหนดไว้

ผู้แทนนิติบุคคลรับผิดร่วมกับนิติบุคคล โดยข้อสันนิษฐาน

- ตัวอย่าง:
“ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล กรรมการหรือผู้จัดการหรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้นต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดสำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น”
- ผล:
สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้แทนนิติบุคคลนั้นต้องรับผิดร่วมกับนิติบุคคลเสมอ ยกเว้นจะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีความผิด (ผู้แทนนิติบุคคลมีภาระหน้าที่ในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน)

ผู้แทนนิติบุคคลรับผิดร่วมกับนิติบุคคล โดยต้องมีการพิสูจน์ว่าทำผิด

- ตัวอย่าง:
“ในกรณีที่ ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจาก การสั่งการ หรือการกระทำของบุคคลใด หรือไม่สั่งการหรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำ ของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งต้องรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ผู้นั้น ต้อง รับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย”
- ผล:
ต้องรับผิดเฉพาะในกรณีที่พิสูจน์ได้ว่าผู้แทนนิติบุคคลทำผิด (โจทก์มีภาระหน้าที่ในพิสูจน์ว่าผู้แทนนิติบุคคลต้องรับผิด)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ: พัฒนาการความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล

ปี 2555 :

- มีการฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาต่อกรรมการตามพระราชบัญญัติขายตรง และตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้กรรมการต้องร่วมรับผิดกับนิติบุคคล (โดยจำเลยได้ต่อสู้ว่าข้อสันนิษฐานดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ)
- ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่าบทบัญญัติมาตราดังกล่าวขัดกับรัฐธรรมนูญ (หลักสันนิษฐานความเป็นผู้บริสุทธิ์ของผู้ถูกฟ้องคดี (presumption of innocence))

ปีต่อ ๆ มา:

- ศาลรัฐธรรมนูญก็ได้มีคำวินิจฉัยในลักษณะเดียวกันกับพระราชบัญญัติฉบับอื่นที่มีบทบัญญัติเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติขายตรง และตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545
- แต่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนั้นมีผลผูกพันแค่พระราชบัญญัติที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยตั้งที่ระบุนุ้ไว้ข้างต้น ไม่ได้ผูกพันกฎหมายฉบับอื่น

ปี 2559:

- มีการผลักดันให้เกิดร่าง พ.ร.บ. ความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลขึ้น เพื่อแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่มีจำนวน 76 ฉบับ แทนที่จะต้องแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายทีละฉบับซึ่งจะเสียเวลามาก

สาระสำคัญของ พ.ร.บ. ความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล

ข้อความใน กฎหมาย 76 ฉบับดังกล่าว จะถูกแก้ไขโดยพระราชบัญญัติแก้ไขความรับผิดของ
ผู้แทนนิติบุคคลให้มีลักษณะดังนี้

(โดยอาจจะมีรายละเอียดแตกต่างกันเล็กน้อยขึ้นอยู่กับกฎหมายแต่ละฉบับแต่ทั้งหมดมีหลักการเดียวกัน)

“ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำ
ของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคล
ดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำ
ความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย”

- เจาะกรรมการหรือผู้แทนนิติบุคคลที่กระทำการดังกล่าวเท่านั้นจึงจะเป็นผู้ต้องรับผิด ไม่ใช่กรรมการหรือผู้แทนนิติบุคคลทุกคนจะถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีที่นิติบุคคลกระทำความผิด
- หากมีการฟ้องร้องกรรมการให้รับผิดทางอาญา โจทก์จะมีหน้าที่ต้องนำเสนอ ไม่ใช่ให้กรรมการหรือผู้แทนนิติบุคคลต้องมารับภาระการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนว่าตนไม่ได้เกี่ยวข้อง

สาระสำคัญของ พ.ร.บ. ความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล (ต่อ)

องค์ประกอบความผิดตาม พ.ร.บ. ความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล: จากบทบัญญัติที่แก้ไขใหม่นั้น ในกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิด ผู้แทนนิติบุคคลจะมีความรับผิดทางอาญาเพียง 2 กรณี เท่านั้น

กรณีที่เกิดจากการ
สั่งการหรือ
การกระทำการ

- นิติบุคคลกระทำความผิด
- โดยการกระทำความผิดของนิติบุคคลเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำการของ (ก) กรรมการ (ข) ผู้จัดการ หรือ (ค) บุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลดังกล่าว

กรณีที่เกิดจากการ
ไม่สั่งการหรือ
ไม่การกระทำการ

- นิติบุคคลกระทำความผิด
- โดยการกระทำความผิดเกิดจากการละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการของ (ก) กรรมการ (ข) ผู้จัดการ หรือ (ค) บุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลซึ่งมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการดังกล่าว

สาระสำคัญของ พ.ร.บ. ความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล (ต่อ)

("พ.ร.บ. ความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล")

มีผลบังคับตั้งแต่ 12 กุมภาพันธ์ 2560 เป็นต้นไป

เป็นกฎหมายที่ดีกับกรรมการเพราะเป็นการจำกัดความรับผิดของผู้แทนนิติบุคคลไม่ให้อต้อง
รับผิดร่วมกับนิติบุคคลทุกกรณี โดยเป็นการลดความเสี่ยงในความรับผิดทางอาญา
ได้ดีกว่ากฎหมายเดิมมาก

2

กรณีศึกษา

กรณีศึกษา : บริษัท อาหารกระป๋อง จำกัด (ฎ. 1620/2508)

ประเด็นสำคัญ

กรรมการผู้จัดการเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินหรือปฏิบัติงานของบริษัท เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าบริษัทกระทำความผิด ก็ได้ชื่อว่าเป็นการกระทำของกรรมการผู้จัดการด้วย

ข้อกล่าวหา

โจทก์กล่าวหาว่า บริษัทจำกัดและกรรมการผู้จัดการร่วมกันผลิตอาหารกระป๋องซึ่งเป็นอาหารปลอมโดยฝ่าฝืนกฎหมาย ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหาร

มูลคดี

จำเลยที่ 1 เป็นบริษัทจำกัด มีวัตถุประสงค์ทำการค้าประเภททำ ขายและจำหน่ายอาหารบรรจุกระป๋อง โดยจำเลยที่ 1 และกรรมการผู้จัดการร่วมกันผลิต ทำเพื่อขาย และมีไว้เพื่อขายและจำหน่ายซึ่งอาหารกระป๋องอันเป็นอาหารไม่บริสุทธิ์และเป็นอาหารปลอมโดยฝ่าฝืนกฎหมาย

ข้อโต้แย้ง

กรรมการผู้จัดการโต้แย้งว่าไม่มีกฎหมายบัญญัติว่า ถ้านิติบุคคลทำผิดทางอาญาแล้วผู้แทนนิติบุคคลจะต้องร่วมรับผิดชอบ

คำพิพากษา

บริษัทเป็นเพียงบุคคลสมมติโดยอาศัยอำนาจของกฎหมายเท่านั้น ดำเนินงานด้วยตนเองไม่ได้ ต้องดำเนินหรือปฏิบัติงานโดยผู้แทน กรรมการผู้จัดการจึงเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานของบริษัท กรรมการผู้จัดการเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินหรือปฏิบัติงานของบริษัท เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าบริษัทกระทำความผิด ก็ได้ชื่อว่าเป็นการกระทำของกรรมการผู้จัดการด้วย (พิพากษาให้ปรับบริษัทเป็นเงิน 5,000 บาท และจำคุกกรรมการผู้จัดการ 1 ปี และปรับ 5,000 บาท โดยรอการลงโทษไว้ 2 ปี)

กรณีศึกษา : บริษัท นมชั้นหวาน จำกัด (ฎ. 556/2530)

ประเด็นสำคัญ

กรรมการผู้มีอำนาจของบริษัท เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนิน หรือปฏิบัติงานของบริษัท เมื่อบริษัทกระทำผิด ก็ได้ชื่อว่าเป็น การกระทำของกรรมการผู้มี อำนาจด้วย

ข้อกล่าวหา

โจทก์กล่าวหาว่า บริษัทและกรรมการผู้มีอำนาจร่วมกันผลิตอาหารปลอมขึ้นเพื่อจำหน่าย โดยขอให้ลงโทษ ตามพระราชบัญญัติอาหาร และประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 26

มูลคดี

นมชั้นหวานที่บริษัทผลิตขึ้นมีจุลินทรีย์เกินกว่าจำนวนตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข

ข้อโต้แย้ง

จำเลยให้การปฏิเสธว่าไม่ได้กระทำความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง

คำพิพากษา

นิติบุคคลจะดำเนินงานหรือปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ด้วยตนเองไม่ได้ ต้องกระทำโดยผู้แทน กรรมการ ผู้จัดการเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินหรือปฏิบัติงานบริษัท เมื่อบริษัทกระทำผิด ก็ได้ชื่อว่าเป็นการกระทำ ผิดของกรรมการผู้จัดการด้วย (พิพากษาให้รับทั้งบริษัทและกรรมการคนละ 20,000 บาท)

กรณีศึกษา : บริษัท แก๊สไทย จำกัด (ฎ. 3446/2537)

<p>ประเด็นสำคัญ</p> <p>กรรมการจะอ้างว่าไม่มีหน้าที่ และได้มีการรับผิดชอบทางแพ่ง เพื่อให้พ้นจากความรับผิดทางอาญาไม่ได้</p>	<p>ข้อกล่าวหา</p> <p>โจทก์กล่าวหาว่า บริษัทและกรรมการ ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชน เป็นการกระทำโดยประมาทปราศจากความระมัดระวัง</p>
	<p>มูลคดี</p> <p>กรรมการรู้อยู่แล้วว่ารถบรรทุกที่ขายให้แก่บริษัทนั้นไม่สามารถนำมาใช้บรรทุกก๊าซส่งให้ลูกค้าได้</p>
	<p>ข้อโต้แย้ง</p> <p>กรรมการไม่ได้เป็นผู้ขับรถชนก๊าซ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการหรือมีหน้าที่ในการตรวจสอบ อีกทั้งยังได้รับผิดชอบทางแพ่งแล้ว ดังนั้น จึงไม่ควรต้องรับผิดทางอาญาอีก</p>
	<p>คำพิพากษา</p> <p>กรรมการต้องร่วมรับผิดชอบฐานทำให้คนตายโดยประมาทเพราะเหตุมาจากการไม่ใช้ความระมัดระวังของกรรมการ ไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและไม่แก้ไขรถยนต์ที่ใช้ประกอบกิจการ (พิพากษาให้จำคุก 2 ปี และปรับ 2 หมื่นบาท แต่โทษจำคุกให้รอลงอาญาไว้ก่อน)</p>

กรณีศึกษา : คดีลิขสิทธิ์ (ฎ. 5410/2546)

ประเด็นสำคัญ

ความผิดตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ มีเจตนากรรมให้ลงโทษกรรมการหรือผู้จัดการของนิติบุคคลด้วย โดยให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวและนิติบุคคลเป็นตัวการด้วยกันตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 83 แต่ความเป็นนิติบุคคลนั้นเป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากกรรมการ การที่โจทก์ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีต่อบริษัทอย่างเดียวโดยไม่ได้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่กรรมการ จึงถือไม่ได้ว่ามี การร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่กรรมการด้วย

ข้อกล่าวหา

โจทก์กล่าวหาว่า จำเลยซึ่งเป็นกรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนของ บริษัท ก. และบริษัท ข. ได้ทำการคัดลอก เลียนแบบ ทำสำเนา บันทึกภาพจากสำเนาภาพวาดที่ผู้เสียหายเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ และนำไปใช้เพื่อการค้า โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้เสียหาย

มูลคดี

กรรมการและบริษัท ก. ร่วมกันละเมิดลิขสิทธิ์ในงานศิลปกรรมภาพพิมพ์ของโจทก์โดยทำซ้ำเพื่อการค้า

ข้อโต้แย้ง

กรรมการและบริษัท ข. ร่วมกันละเมิดลิขสิทธิ์ตามฟ้องแต่โจทก์ร่วมมิได้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่กรรมการภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด คดีโจทก์ที่เกี่ยวกับกรรมการจึงขาดอายุความ

คำพิพากษา

ความเป็นนิติบุคคลของบริษัท ข. จำเลยที่ 1 เป็นส่วนต่างหากจากความเป็นบุคคลของจำเลยที่ 2 ที่มีฐานะเป็นกรรมการ แม้ว่าพ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ จะบัญญัติให้ถือว่าจำเลยที่ 2 ร่วมกระทำความผิดกับนิติบุคคลจำเลยที่ 1 ด้วยก็ตาม แต่ในขณะที่ไปร้องทุกข์ดังกล่าวโจทก์ร่วมไม่ได้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 2 ด้วย คดีโจทก์ที่เกี่ยวกับจำเลยที่ 2 จึงขาดอายุความ (พิพากษายกฟ้องส่วนที่เกี่ยวกับจำเลยที่ 2)

กรณีศึกษา : คดีลิขสิทธิ์ (ฎ. 5410/2546) (ต่อ)

หัวข้อ	มาตรา 74 พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 (เดิม)	มาตรา 74 พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 (ที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติม)
เปรียบเทียบข้อกำหนด	“ในกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถือว่ากรรมการหรือผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้ร่วมกระทำผิดกับนิติบุคคลนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำของนิติบุคคลนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย”	“ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย”
เปรียบเทียบภาระการพิสูจน์	ผู้แทนนิติบุคคลมีภาระหน้าที่ในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน	โจทก์มีภาระหน้าที่ในพิสูจน์ว่าผู้แทนนิติบุคคลต้องรับผิดชอบ

3

คำแนะนำสำหรับกรรมการและผู้แทนนิติบุคคล

คำแนะนำสำหรับกรรมการและผู้แทนนิติบุคคล

1. นิติบุคคลควรมีข้อบังคับหรือระเบียบภายในที่ชัดเจนว่าการดำเนินการต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบ รวมถึง พ.ร.บ. ความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล ด้วย

คำแนะนำสำหรับกรรมการและผู้แทนนิติบุคคล (ต่อ)

2. นิติบุคคลควรมีข้อบังคับหรือระเบียบภายในแบ่งแยกหน้าที่ภายในบริษัทให้ชัดเจนทั้งกรรมการและผู้บริหารว่าผู้ใดมีหน้าที่รับผิดชอบในด้านใดบ้าง

คำแนะนำสำหรับกรรมการและผู้แทนนิติบุคคล (ต่อ)

3. กรรมการและผู้แทนนิติบุคคลควรจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและความระมัดระวังและซื่อสัตย์สุจริต รักษาผลประโยชน์ของนิติบุคคลและผู้ถือหุ้นทุกคนได้เท่าเทียมกัน ปฏิบัติตามมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นและมติกรรมการอยู่เสมอ

คำแนะนำสำหรับกรรมการและผู้แทนนิติบุคคล (ต่อ)

4. การตัดสินใจของกรรมการและผู้แทนนิติบุคคล ควรตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ข้อมูล และข้อกฎหมายที่เพียงพอและเหมาะสมในการตัดสินใจและเป็นไปเพื่อประโยชน์ของบริษัท ตามหลักการตัดสินใจทางธุรกิจ (Business Judgment Rule) เพื่อแสดงให้เห็นว่าตนได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและความระมัดระวังแล้วและเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้หลุดพ้นจากความรับผิดในความผิดที่ต้องการเจตนาพิเศษ

บทสรุป

ถ้าทุกท่านสามารถปฏิบัติตามข้อเสนอแนะข้างต้นได้ ความรับผิดชอบทางอาญา
ของกรรมการก็จะลดน้อยลง ซึ่งท่านที่เข้ามาเป็นกรรมการบริษัทและบริหาร
กิจการอย่างมีธรรมาภิบาลไม่ต้องกลัวความรับผิดชอบทางอาญาจนเกินเหตุ

**Baker
McKenzie.**

THANK YOU

www.bakermckenzie.com

Baker & McKenzie Ltd. is a member firm of Baker & McKenzie International, a Swiss Verein with member law firms around the world. In accordance with the common terminology used in professional service organizations, reference to a "partner" means a person who is a partner, or equivalent, in such a law firm. Similarly, reference to an "office" means an office of any such law firm. This may qualify as "Attorney Advertising" requiring notice in some jurisdictions. Prior results do not guarantee a similar outcome.

© 2017 Baker & McKenzie Ltd.